

РІШЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.093 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» на підставі прилюдного захисту дисертації «Фінансовий потенціал закладів вищої освіти України в умовах трансформаційних змін» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» 17 лютого 2023 року.

Сас Світлана Петрівна, 17.06.1984 року народження, громадянка України, освіта повна вища. У 2005 році закінчила Національний університет «Львівська політехніка» і здобула ступінь спеціаліста за спеціальністю «Економіка підприємства» та отримала кваліфікацію економіста.

З 09.2019 року і дотепер навчається в аспірантурі Львівського національного університету імені Івана Франка на кафедрі фінансів, грошового обігу і кредиту економічного факультету (вечірня форма навчання).

Працює у планово-фінансовому відділі Львівського національного університету імені Івана Франка з 28.12.2005 року, з 06.11.2013 року на посаді начальника цього ж відділу.

Дисертацію виконано на кафедрі фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Науковий керівник: **Крупка Михайло Іванович**, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка, м. Львів.

Здобувачка має 23 наукових публікації за темою дисертації, з них 0 статей у періодичних наукових виданнях інших держав, 10 статей у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Сас С. П. Особливості та роль фінансового потенціалу закладів вищої освіти України. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2020. Вип. 43. С. 149–158.
2. Крупка М. І., Гринькевич О. С., Сас С. П. Економічна ефективність університетів України у контексті інноваційності фінансового менеджменту. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. Вип. 1(32). С. 470–481 (категорія А, Web of Science).
3. Сас С. П. Ключові показники ефективності діяльності університету в реалізації стратегії формування фінансового потенціалу. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2022. Вип. 29. Том 1. С. 50–57.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. Демчишак Назар Богданович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка, без зауважень.

2. Варналій Захарій Степанович, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри фінансів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.1 здобувачка виділяє складові фінансового потенціалу на рис. 1.9 (с. 57), проте, на наш погляд, вони потребують більш детального аналізу у теоретичній частині.

2. Більш широкого наукового обґрунтування та поглибленого розгляду потребує запропонований авторкою витратний метод фінансування ЗВО (с. 78-79) та визначення наукового значення застосування цього методу в діяльності ЗВО.

3. Здійснений розрахунок прогнозних значень показників фінансування вітчизняної вищої освіти і науки (підрозділ 2.1. роботи), на жаль, з врахуванням сучасних реалій в країні, зокрема воєнний стан, заслуговує на увагу та практичне застосування в умовах післявоєнного відновлення національної економіки.

4. Підрозділ 2.2. дисертації «Індикатори формування та оцінювання фінансового потенціалу ЗВО як підґрунтя реалізації стратегії розвитку вищої освіти України», з нашої точки зору, носить більше декларативний характер, не розкриваючи сутність зазначеної проблеми.

5. Авторкою розглянуто окремі аспекти іноземного досвіду фінансування системи вищої освіти (підрозділ 3.1. дослідження), проте не обґрунтовано вибір країн, що проаналізовані та не виокремлено, які конкретні практики мають змогу бути імplementовані в Україні.

6. Дисертанткою запропоновано систему індикаторів формування фінансового потенціалу ЗВО, що розподіляються за трьома критеріями – результативність, продуктивність, диверсифікація доходів та розподілено за видами діяльності, але не пояснено в основній частині роботи змістовних характеристик цих показників.

7. Позитивно оцінюючи проведений аналіз ефективності фінансування університетів на основі визначеного переліку індикаторів (підрозділ 3.2), необхідно відзначити доцільність визначення авторкою, які саме показники мали вплив на підвищення ефективності, що забезпечило б в подальшому розуміння управлінських дій.

8. У роботі доцільно б було конкретизувати законодавчі колізії та можливості внесення змін в окремі нормативні акти, що дало б змогу ефективніше реалізувати запропоновані напрями розвитку фінансового потенціалу вітчизняних ЗВО.

3. Кириленко Ольга Павлівна, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри фінансів ім. С.І. Юрія Західноукраїнського національного університету, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У пп. 1.3 дисертаційної роботи авторка характеризує два види аналізу (PEST і SWOT), що можуть бути використані для діагностування фінансового потенціалу ЗВО. Разом з цим, у пп. 2.3 застосовано лише SWOT-аналіз для діагностики вітчизняних університетів. На нашу думку, доцільно було б більш ґрунтовніше розглянути PEST-аналіз і провести його на основі ЗВО України.

2. У п. 2.1 авторка розглядає шляхи підвищення якості освіти та забезпечення інноваційного розвитку й економічної безпеки країни, зокрема пише, що слід: «привести у відповідність нормативно-правову базу, а саме внести відповідні корективи у всі підзаконні акти – постанови, накази тощо. Це сприятиме врегульованій роботі усіх інституцій, що формують СВО, особливо в умовах подальшої євроінтеграції у зв'язку із необхідністю адаптації відповідних норм законодавства до вимог ЄС» (с. 129). На наш погляд, така пропозиція потребує більшої конкретизації.

3. У пп. 2.3 на рис. 2.15 авторка подає схематичне відображення алгоритму діагностування фінансового потенціалу ЗВО, до складу якого включає «Джерела інформації / показники», серед яких, поряд з майновим станом, фінансовими ресурсами, джерелами їхнього формування, динамікою змін показників діяльності, зазначає «Можливість залучення фінансових ресурсів». Дана складова джерел інформації потребує відповідного пояснення.

4. Апелюючи до передового зарубіжного досвіду фінансування вищої освіти (пп. 3.1), авторці доцільно було б окреслити конкретні механізми і інструменти кредитування вищої освіти, які можна запровадити в Україні. В умовах об'єктивного скорочення обсягів фінансування галузі у зв'язку з необхідністю збільшення видатків державного бюджету на національну безпеку і оборону та післявоєнне відновлення економіки актуалізуються питання диверсифікації джерел фінансового забезпечення українських ЗВО.

5. У дисертаційній роботі авторка неодноразово підкреслює, що фінансова автономія позитивно впливає на розвиток фінансового потенціалу ЗВО (с. 67, 98), а застосування програмно-цільового методу бюджетного планування дає змогу більш ефективно управляти їх фінансовими ресурсами (с. 76-78). Проте на практиці українські ЗВО не мають реальної фінансової автономії, а програмно-цільове бюджетування в них застосовується значною мірою формально. Проведене дослідження значно б збагатилося, якщо авторка обґрунтувала заходи щодо підвищення рівня фінансової автономії українських ЗВО та шляхи вдосконалення програмно-цільового методу у галузі вищої освіти, зокрема в частині формування і використання фінансового потенціалу закладів. Крім того, цікаво було б знати авторське бачення перспектив формування і використання фінансового потенціалу ЗВО України в умовах післявоєнного відновлення економіки.

6. Стосовно оформлення дисертації, слід підкреслити його належний рівень, разом з цим, в основному тексті роботи подано табл. 2.10 «Індикатори фінансового потенціалу у забезпеченні стратегій розвитку ЗВО України» і табл. 2.11 «Ключові фінансові показники ефективності іноземних університетів», що відповідно займають 4 і 3 сторінки; їх доцільно було розмістити у додатках. Натомість, рис. Б.1 «Механізм формування фінансового потенціалу ЗВО» додатку Б, на наш погляд, краще було представити у 1 розділі дисертаційної роботи.

4. Дропа Ярослав Богданович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Безумовно заслуговує на увагу запропонований авторкою підхід до тлумачення сутності поняття фінансові ресурси закладу вищої освіти (сукупність готівкових і безготівкових коштів, акумульованих закладом із диверсифікованих джерел фінансування, якими він може розпоряджатися упродовж ведення діяльності (с. 61)). Проте варто зазначити, що йому притаманний досить обмежений кругозір, оскільки він висвітлює тільки формування фінансових ресурсів і не відображає критеріїв ефективності їх використання.

2. Варто зауважити, що розроблена дисертанткою модель формування фінансового потенціалу (рис. 1.8, с. 54) дійсно комплексно відображає процес його нарощення та має практичну значущість. Водночас доцільно було б поряд зі стратегічними цілями ЗВО відобразити також оперативні, що дасть змогу ширше охопити використані авторкою системний та ресурсно-цільовий підходи.

3. У процесі проведення аналізу фінансування системи вищої освіти України (пп. 2.1 дисертації) спостерігається неузгодженість охопленого періоду дослідження, оскільки окремих випадках він закінчується 2021 роком, а в інших – 2020 роком, що частково може порушити адекватність отриманих результатів такого аналізу.

5. Коваленко Віктор Миколайович, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Представлене в дисертації визначення фінансового потенціалу (с. 43), що за формою вираження відображає загальні обсяги фінансових ресурсів, які формуються за рахунок усіх можливих джерел фінансування ЗВО, не викликає заперечень. Водночас, розуміння спроможності щодо їх мобілізації заслуговує уточнення, як з точки зору теорії так і практичної реалізації.

2. Запропонований у якості додаткового інструменту управління фінансами процес бюджетування (с. 82, 83) структурних складових ЗВО не стане реальністю без розробленої структури бюджету у руслі сучасного фінансового планування бюджетних установ та потреб управління фінансами загалом.

3. У переліку орієнтирів щодо покращення фінансового забезпечення системи вищої освіти викликає сумніви пропозиція (с. 129) щодо зменшення контингенту здобувачів вищої освіти, що навчаються за кошти бюджету, при одночасному зростанні бюджетних видатків на одного здобувача.

Загальна оцінка роботи і висновок.

Дисертація **Сас Світлани Петрівни** на тему «**Фінансовий потенціал закладів вищої освіти України в умовах трансформаційних змін**» – ґрунтовне, завершене, самостійне наукове дослідження, виконане з дотриманням вимог академічної доброчесності, що є актуальним і своєчасним та містить нові теоретичні, методичні положення й практичні рекомендації, які в сукупності вирішують важливу наукову проблему – поглиблення теоретико-методичних підходів і розроблення пропозицій щодо підвищення ефективності процесу формування та реалізації фінансового потенціалу закладів вищої освіти України.

Робота підтверджує високий рівень наукової зрілості, теоретичної та професійної підготовки її авторки, містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, характеризується логічністю викладення матеріалу, досягненням мети та поставлених завдань і свідчить про особистий внесок здобувачки у фінансову науку. Результати досліджень мають вагомое науково-прикладне значення та можуть бути використані як в забезпеченні освітнього процесу у закладах вищої освіти, так і в процесі здійснення ними ефективного фінансового управління. Основні наукові результати, які наведені у дисертації, опубліковані у наукових статтях авторки і є її особистим науковим доробком. Викладені в роботі висновки й положення наукової новизни отримано на підставі особистих досліджень здобувачки.

Напрямок наукового дослідження, його предмет і об'єкт, методологічний інструментарій, отримані наукові результати, їхня новизна, рівень опублікування й апробації, а також оформлення дають змогу зробити висновок, що дисертація «**Фінансовий потенціал закладів вищої освіти України в умовах трансформаційних змін**» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка, **Сас Світлана Петрівна**, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

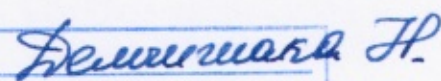
Результати відкритого голосування: «За» – 5 (п'ять) членів ради,
«Проти» – немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.093 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, присуджує **Сас Світлані Петрівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 35.051.093

 Назар ДЕМЧИШАК

ПІДТВЕРДЖУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
Львівського національного
університету імені Івана Франка
